

Warszawa, 25.01.2020 r.

dr hab. Agnieszka Bitkowska, prof. uczelni
Katedra Procesów Zarządzania
Wydział Zarządzania
Politechniki Warszawskiej

Wydział Zarządzania P.Cz.
Sekretariat

Wpł. dn. 30.01.2020

M. Piśniak

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Moniki Piśniak
pt. „Zarządzanie ryzykiem w działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa informatycznego”
napisanej pod kierunkiem naukowym
prof. dr hab. inż. Jerzego Szkutnika

1. Uwagi wstępne

Recenzja rozprawy doktorskiej została przygotowana na podstawie pisma Kierownika Dyscypliny Naukowej, Nauki o zarządzaniu i jakości Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, prof. dr hab. Felicjana Byloka zgodnie z decyzją Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o zarządzaniu i jakości Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej z dnia 17.12. 2019 r. Recenzja zawiera szczegółową ocenę rozprawy mgr Moniki Piśniak sporządzoną zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r. Nr 65 poz. 595 wraz z późniejszymi zmianami). Tematyka rozprawy osadzona jest na gruncie aktualnej problematyki dotyczącej zarządzania ryzykiem w działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa informatycznego mieszczącej się w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

2. Ocena wyboru tematu rozprawy

Problematyka zarządzania ryzykiem w aspekcie prowadzenia działalności innowacyjnej należy do zagadnień niezwykle istotnych z punktu widzenia zarządzania współczesnymi organizacjami. Dynamiczne zmiany w otoczeniu technologicznym, społecznym, ekonomicznym wymagają podejmowania przez przedsiębiorstwa działalności innowacyjnej, która często obciążona jest ryzykiem. W literaturze przedmiotu w niedostateczny sposób rozpatruje się zagadnienia działalności innowacyjnej w kontekście ryzyka, a w szczególności w odniesieniu do przedsiębiorstw informatycznych. Stąd też podjęta tematyka rozprawy doktorskiej wypełnia lukę badawczą w zakresie oceny zarządzania ryzykiem w działalności innowacyjnej dla określonego podmiotu, jakim jest przedsiębiorstwo informatyczne. Oznacza

to, iż konieczne jest usystematyzowane podejście do zarządzania ryzykiem z perspektywy działalności innowacyjnej organizacji. Powyższe przesłanki świadczą o zasadności podjętej problematyki oraz właściwym umiejscowieniu podjętej tematyki badawczej w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości.

3. Ocena założeń oraz struktury merytorycznej rozprawy

Recenzowana rozprawa doktorska skonstruowana jest według prawidłowego schematu: część teoretyczna, metodologiczna oraz empiryczna. Praca składa się z pięciu rozdziałów, podsumowania, wykazu literatury, spisów tabel (26), rysunków (50), obejmując razem 183 strony. Wykorzystana w pracy literatura jest aktualna oraz prawidłowo dobrana, zawiera 162 opracowania zarówno polskie, jak i zagraniczne (artykułów, publikacji zwartych, oraz monografii). W rozprawie wykorzystano istotne, a zarazem najważniejsze pozycje literaturowe z rozpatrywanej dziedziny przedmiotu dotyczącej zarządzania ryzykiem, zarządzania innowacjami w związku z czym dokonany przegląd literatury, należy uznać za wystarczający.

We wstępie rozprawy zaprezentowano główne założenia, w postaci sformułowanych celów oraz hipotez badawczych. Założonym celem głównym pracy było „poznanie procesu zarządzania innowacjami oraz przeprowadzenie jego dekompozycji”, natomiast cel empiryczny obejmował „przeprowadzenie identyfikacji czynników ryzyka, które występują przy wprowadzeniu innowacji”. Sformułowane cele mogłyby zostać szczegółowo dopracowane uwzględniając odniesienie do przedsiębiorstwa informatycznego. Główny problem koncentruje się wokół opracowania koncepcji modelu zarządzania ryzykiem przy wprowadzaniu innowacji. Uwzględniając przesłanki podjętej problematyki rozprawy doktorskiej sformułowano hipotezy badawcze. Hipoteza główna była następująca: „model zarządzania ryzykiem w innowacyjnej działalności przedsiębiorstwa jej warunkiem koniecznym skutecznego zarządzania w sieciowym przedsiębiorstwie informatycznym”. Autorka sformułowała następujące hipotezy pomocnicze:

1. Identyfikacja determinant innowacji w przedsiębiorstwie informatycznym stworzy podstawy do identyfikacji czynników generujących ryzyko, które związane są z wprowadzaniem nowych produktów na rynek.
2. Analiza czynników ryzykogennych umożliwi stworzenie modelu zarządzania ryzykiem w innowacyjnej działalności przedsiębiorstwa.
3. Modelowanie zarządzania ryzykiem wpływa na minimalizację zagrożeń inhibicji rozwoju przedsiębiorstwa informatycznego.

W części teoretycznej Doktorantka wykorzystwała analizę i syntezę literatury przedmiotu z dziedziny tematu rozprawy, natomiast w części badawczej studium przypadku – przedsiębiorstwa informatycznego. Ponadto poddała analizie dokumenty omawianego przedsiębiorstwa w celu weryfikacji czynników generujących ryzyko w działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa. W rozprawie wykorzystwała zarówno badania jakościowe, jak również ilościowe. Analizy ilościowe, miały na celu wykazanie zależności pomiędzy badanymi cechami oraz zmiennymi w zaproponowanym autorskim modelu.

W rozdziale pierwszym „Zarządzanie innowacjami we współczesnym przedsiębiorstwie” zostały przedstawione rozważania związane z systematyzacją innowacji oraz przeglądem definicji z zakresu przedsiębiorstwa innowacyjnego. W omawianym rozdziale Doktorantka istotną uwagę skupiła na dyskusji w zakresie warunków wspierających pobudzanie innowacyjności w przedsiębiorstwach oraz analizowała zagadnienia zarządzania innowacjami. Sposób analizy literatury przedmiotu i wnioskowania został przeprowadzony prawidłowo.

Rozdział drugi „Zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwie innowacyjnym” dotyczy szczegółowego omówienia problematyki ryzyka i zarządzania ryzykiem. Autorka poddała wnikliwej analizie zagadnienia podejmowania decyzji w organizacjach w aspekcie ryzyka, omówiła podstawowe etapy zarządzania ryzykiem oraz metody pomiaru. Należy podkreślić dociekliwość naukową Autorki, bowiem szczegółowo zostały scharakteryzowane miary ryzyka oraz omówione z uwzględnieniem statystycznych elementów m.in.: wariancji, odchylenia standardowego oraz współczynnika zmienności. Sposób analizy literatury przedmiotu i wnioskowania został przeprowadzony prawidłowo i z należytą starannością.

W rozdziale trzecim „Ryzyko w innowacyjnych przedsiębiorstwach informatycznych w Polsce” Doktorantka przybliżyła zagadnienia dotyczące innowacyjności polskich przedsiębiorstw w porównaniu z przedsiębiorstwami europejskimi. Podjęła także, próbę analizy takich zagadnień jak: identyfikacja determinant innowacji w przedsiębiorstwie informatycznym oraz identyfikacja ryzyk występujących w działalności innowacyjnej. Szczegółowo omówione zostały zagadnienia tworzenia organizacji sieciowych, które bardzo często działają w sektorze IT. Sposób analizy omawianych zagadnień i wnioskowania został przeprowadzony prawidłowo.

W rozdziale czwartym „Innowacje w sieciowym przedsiębiorstwie informatycznym” przedstawiony został opis metod i narzędzi badawczych, które zastosowano w odniesieniu do analizowanego przedsiębiorstwa. Szczególną uwagę Autorka poświęciła metodom obrazującym zależności korelacyjne testowane statystycznie (m.in. współczynnik Yul'a,

współczynnik Czupronowa, współczynnik Cramera, czy współczynnik korelacji rang Spearmana). Na podstawie prowadzonych analiz i wywiadów z pracownikami Doktorantka zidentyfikowała czynniki zarówno wewnętrzne i zewnętrzne w działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa. Do czynników wewnętrznych zaliczone zostały: m.in. innowacyjny styl zarządzania organizacją, prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej i stopień zaangażowania przedsiębiorstwa, dobór odpowiedniego składu zespołów oraz efektywne działania zespołowe, czy konsekwencje w działaniu ze strony naczelnego kierownictwa. Czynniki zewnętrzne dotyczyły m.in.: sprzyjających warunków otoczenia wpływające na innowacyjność przedsiębiorstwa informatycznego. W następnym etapie Autorka dokonała identyfikacji czynników generujących ryzyko w badanym przedsiębiorstwie do których zaliczyła między innymi te związane z realizacją projektów takie jak: brak wsparcia naczelnego kierownictwa, brak zdefiniowanych wymagań funkcjonalnych, brak zdefiniowanych procedur, czy opór pracowników przed zmianą. Zdefiniowano także czynniki ryzyka związanego z kryterium sukcesu ekonomicznego, do których zaliczono: m.in. brak odpowiednio zdefiniowanej strategii - inicjatyw strategicznych, niewystarczające zaangażowanie kierownictwa, niewłaściwą komunikację z pracownikami w aspekcie wprowadzanych zmian. Sposób analizy i prezentacji wyszczególnionych zagadnień został przeprowadzony prawidłowo i stanowił podstawę do skonstruowania autorskiego modelu.

W rozdziale piątym „Innowacyjne zarządzanie w przedsiębiorstwie informatycznym” na podstawie analizy literatury przedmiotu oraz wyników badań pozyskanych za pośrednictwem wywiadów z pracownikami, został opracowany autorski model innowacyjnego zarządzania przedsiębiorstwem informatycznym uwzględniający wybrane ryzyka (wyłączając ryzyka finansowe). W modelu uwzględniono następujące elementy: działalność badawczo-rozwojową, innowacyjny styl zarządzania, konsekwentne działanie kierownictwa, organizację prac zespołowych, źródła pomysłów innowacyjnych. Ponadto uwzględnione zostały następujące ryzyka: dotyczące prowadzenia przedsiębiorstwa informatycznego, sukcesu ekonomicznego, prowadzenia projektu oraz związane ze sprzedażą produktów. Takie modelowe ujęcie działalności innowacyjnej uwzględniające płaszczyznę ryzyka ma za zadanie doprowadzić do sukcesu przedsiębiorstwa informatycznego. Zaproponowany autorski model poddano weryfikacji z uwzględnieniem metod statystycznych i ekonometrycznych.

Praca kończy się podsumowaniem, które zawiera syntetyczny zbiór wniosków, wpływających zarówno ze studiów i dociekań teoretyczno-metodycznych, jak i bezpośrednio z prezentowanych badań, analiz oraz ocen empirycznych. Autorka dokonała weryfikacji postawionych hipotez badawczych oraz realizacji osiągniętych celów rozprawy. Otrzymane

efekty teoretyczno-poznawcze, aplikacyjne i użytkowe, są prawidłowo sformułowane i mieszczą się w obszarze nauk o zarządzaniu i jakości.

4. Ocena metodyki prowadzenia badań

W prowadzonych badaniach w ramach rozprawy doktorskiej Kandydatka koncentrowała się na zarządzaniu działalnością innowacyjną w kontekście ryzyka w przedsiębiorstwie informatycznym. W celu przeprowadzenia badań wykorzystwała odpowiednie techniki i narzędzia badawcze. Badaniu poddano przedsiębiorstwo informatyczne, a szczegółowe dane i informacje zostały pozyskane od pracowników bezpośrednio zaangażowanych w realizację procesów innowacyjnych. Badania przeprowadzono z wykorzystaniem techniki wywiadu, ponadto dokonano szczegółowej analizy dokumentów przedsiębiorstwa informatycznego, także szczegółowo analizując ryzyka związane ze sprzedażą produktów. W rozprawie dokonano prawidłowej prezentacji wyników autorskich badań oraz wnioskowania. Jasno sprecyzowany cel, spójny układ działań badawczych oraz odpowiedni zestaw metod i narzędzi badawczych uwiarygadniają osiągnięte wyniki badań. Zasadne byłoby umieszczenie w załączniku struktury wywiadu - pytań skierowanych do pracowników w badanym przedsiębiorstwie informatycznym. Należy podkreślić, iż zawarte w rozprawie treści są ujęte w sposób czytelny. Przejrzyste tabele i rysunki dopełniają zaprezentowaną treść oraz analizowany materiał empiryczny. Na szczególne uznanie zasługuje fakt, iż prowadzone prace badawcze obejmowały wykorzystanie testowania statystycznego i weryfikację modelu pod względem ekonometrycznym. Prezentowane badania empiryczne Doktorantki należy uznać za wkład zarówno na etapie koncepcyjnym, jak również implementacyjnym, bowiem zakres naukowy oraz badawczy dysertacji uznaje się za aktualny i poprawnie sformułowany, wpisujący się w dyscyplinę nauki o zarządzaniu i jakości.

5. Uwagi formalne

Od strony redakcyjnej opracowanie rozprawy jest staranne, podkreślić należy odpowiednią estetykę pracy, logiczną strukturę rozdziałów i odpowiedni tok wywodu. Praca przedstawiona do recenzji została napisana poprawnym językiem, redakcyjna strona przygotowana jest prawidłowo, choć pojawiają się pewne uchybienia. Występują czasami drobne niedoprecyzowania (np. tabela 14, s. 86-87, tab. 15- s.88-89 brak podanego roku, którego dotyczy zestawienie, choć w tekście zostało to wskazane, analogicznie rys. 15 i 16, s. 90-91.). Te drobne uchybienia nie umniejszają jednak wartości merytorycznej rozprawy doktorskiej.

6. Wnioski końcowe

Recenzowana praca doktorska mgr Moniki Piśniak to wartościowe studium identyfikujące zarządzanie ryzykiem w działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa informatycznego, odznaczające się dobrym rozpoznaniem teoretycznym, a także empirycznym. Lektura pracy potwierdza poprawność i dojrzałość warsztatu naukowego Doktorantki. Praca spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim, jest poprawna pod względem formalnym i merytorycznym.

Podjęty przez Doktorantkę temat charakteryzuje się wysokim stopniem aktualności, przydatnością naukową i praktyczną. Przyjęte i wykorzystane metody badawcze są poprawne i umożliwiły osiągnięcie postawionych celów. Autorka wykazała się bogatą wiedzą z zakresu dyscypliny naukowej, w której mieści się rozprawa. Praca dowodzi posiadania przez Doktorantki dobrego warsztatu badawczego oraz rozwiniętej wiedzy praktycznej do prowadzenia dalszych badań naukowych w tym zakresie. Na szczególne wyróżnienie zasługują następujące cechy rozprawy:

- przeprowadzenie weryfikacji postawionych hipotez oraz realizacja zamierzonych celów badawczych na podstawie studiów literaturowych oraz pogłębionej analizy studium przypadku,
- szczegółowe omówienie poszczególnych zagadnień w obrębie omawianej tematyki pracy, łączenie teorii z praktyką,
- opracowanie autorskiego modelu innowacyjnego zarządzania przedsiębiorstwem informatycznym wykazującym użyteczność teoretyczną i praktyczną w obszarze prowadzonych badań, z wykorzystaniem metod i narzędzi statystycznych oraz ekonometrycznych,
- poprawne opracowanie i formułowanie wniosków.

Po szczegółowym zapoznaniu się z rozprawą doktorską nasuwają się dalsze zagadnienia do dyskusji:

1. Czy Autorka dostrzega możliwości zaimplementowania modelu innowacyjnego zarządzania do innego rodzaju przedsiębiorstw, niż informatyczne?
2. W jaki sposób sieciowość organizacji może inicjować działalność innowacyjną?

W świetle powyższej przedstawionych pozytywnych opinii wnioskuje o uznanie pracy doktorskiej Panią mgr Monikę Piśniak pt. „Zarządzanie ryzykiem w działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa informatycznego” przygotowanej pod kierunkiem promotora naukowego: prof. dr hab. inż. Jerzego Szkutnika oraz promotora pomocniczego dr Pauli Bajdor za odpowiadającą wymogom obowiązującej Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U 2003 nr 65 poz.595) i dopuszczenie Doktorantki do publicznej obrony.

dr hab. inż. Agnieszka Bitkowska, prof. uczelni

A. Bitkowska